Erősödik a szakszervezetek érdekvédelmi munkája

Ülést tartott az SZMT elnöksége

Több időszerű témát tárgyalt tegnapi, szerdai ülésén a Szakszervezetek Csongrád megyei Tanácsának elnöksége. Egyetértéssel vették tudomásul a Vasutas Szakszervezet területi bizottságának előterjesztését, amelyben arról számoltak be, hogy a vasútnál megrokkant, vagy régebbi munkakörének ellátására alkalmatlanná vált dolgozókról milyen szervezetten gondoskodnak, hogy hátrány, sérelem ne érje a munkában elfáradt embereket. Helyesen határozta meg a szakszervezeti munkában az információ szerepét és jelentőségét a szervezési és oktatási bizottság jelentése is. Ezután olyan téma szerepelt a testület előtt, amely a szakszervezeti szervek jogkörével, hatáskörével és az ezzel kapcsolatos feladatokkal foglalkozott.

A SZOT elnöksége szeptemberben határozatot hozott a vállalati, üzemi szakszervezeti szervek jogkörének, hatáskörének bővítéséről, működési elveinek, érvényesítéséről és további javításáról. Az SZMT elnöksége is elkészítette intézkedési tervét a határozat kapcsán. A tervezetből kitűnik, hogy sok még a tennivaló a szegedi és a Csongrád megyei üzemekben, intézményekben is. Fontosnak tartja az SZMT elnöksége, hogy a szakszervezeti szervek jobban éljenek meglevő jogaikkal, a véleményezési, ellenőrzési, kifogásolási és képviseleti jogok területén. A legtöbb helyen rendezni kell a bizalmiak hatáskörét, s azt is el kell érni, hogy a különféle intézeti, kereskedelmi szakszervezeti testületek ugyanolyan színvonalon gyakorolják hatásköreiket és jogaikat, mint az iparvállalatoknál működő szakszervezetek.

Külön is hangsúlyozták, hogy a vállalati szakszervezeti szervek fordítsanak nagyobb figyelmet az üzem, a gyár árpolitikájára, a termelés színvonalának javítására. Az elnökség meghatározta az 1973-as első félévi munkatervét is.

Janko Král'-emlékműsor a főiskolán

A budapesti Csehszlovák Kultúra és a Szegedi Tanárképző Főiskola szlovák tanszéke Janko Král'-emlékműsort rendezett a szlovák költő születésének 150. évfordulója alkalmából. Az ELTE Balassi Bálint szavalókóre látogatott el a főiskolára Káfer István vezetésével. Elkísérte őket Jan Gothe, a Csehszlovák Kultúra igazgatóhelyettese is. Műsorukban ismertették Janko Král' költői pályáját, s költészetének néhány remekét mutatták be. Rámutattak a Petőfivel való szoros költői és eszmei kapcsolatokra. Megszólaltatták a szlovák költő balladáit is.

Az emlékműsor lehetővé tette, hogy a hallgatók közelebb kerüljenek a szomszéd szlovák nép irodalmának kiváló alakjához. A mostani kezdeményezés elindítója egy sorozatnak, melynek célja, hogy az érdeklődő hallgatók minél mélyebb betekintést nyerjenek más nemzetek irodalmába.

Bírák, törvényesség, ítéletek

Interjú dr. Simon Lászlóval

Ismeretes, s lapunkban korábban mi is megírtuk, hogy az Elnöki Tanács a módosított alkotmány és a bíróságok működéséről hozott új törvény alapján határozatlan időre megválasztotta Népköztársaságunk bíráit, akiknek eskütétele szocialista igazságszolgáltatásunk fejlődésének fontos része. Ebből az alkalomból kerestük fel dr. Simon László, a Szegedi Megyei Bíróság elnökét és kértünk tőle interjút lapunk számára.

● Hogyan érvényesül a bíróságok munkája és a szocialista közgondolkozás kölcsönhatása?

— A bíróságokról szóló 1972. évi IV. törvény a bíróság feladatáról — többek között — így rendelkezik: „A bíróság az igazságszolgáltatás gyakorlása során neveli az állampolgárokat a törvények tiszteletére, az állampolgári fegyelemre és társadalmi együttélés szabályainak megtartására." A bíróság mind a büntető-, mind a polgári eljárás eredményeként hozott döntésében bírálatot gyakorol a perben szereplő személyek, vállalatok vagy szövetkezetek magatartása, ténykedése felett. A büntető perben a bíróság eldönti, hogy a vádlott magatartásával vagy mulasztásával megsértette-e Büntető Törvénykönyvünk valamelyik rendelkezését. Ettől függően felmenti a vádlottat, vagy büntetést szab ki rá. A tágabb értelemben vett polgári eljárás keretében a bíróság az állampolgárok, vállalatok vagy szövetkezetek olyan sokrétű vitáiban dönt, amelyeknek még példálódzó felsorolása is hosszadalmas lenne. A döntés mindig megmondja, hogy a vitatott kérdésben mit ír elő a Polgári Törvénykönyv, a családjogi törvény, a vállalatokra, szövetkezetekre stb. vonatkozó jogszabály, hogy a peres felek valamelyike megsértette-e a jogszabály valamelyik rendelkezését, és ha igen, intézkedik a jogsértés kiküszöbölése iránt.

A bíróság a döntéseivel azonban nemcsak a per közvetlen szereplőivel ismerteti meg a jogszabályok előírásait, hanem figyelmeztet minden állampolgárt, tartózkodjék a hasonló jogsértésektől. A különböző büntető ítéletek és a polgári jogvitákat rendező döntések közzététele a napilapokban, valamint a tárgyalások nyilvánossága is ez utóbbi célt szolgálja.

A kérdésnek van egy másik oldala is. A hivatásos bírák és az állampolgárok soraiból választott népi ülnökök nem vallják magukat a „nép felett" állóknak, hanem a nép érdekeinek szem előtt tartásával ítélkeznek. Hogy ezt tehessék, nagyon odafigyelnek a szocialista közgondolkodás megnyilvánulásaira. A törvény csak a tipikus eseteket szabályozza. Csak az a bíró tudja ezeket jól alkalmazni, aki lépést tart a politikai, gazdasági és társadalmi élet fejlődésével. Ezért vesznek részt a bírák a legmagasabb szintű politikai és szakmai továbbképzésen, és a különböző társadalmi szervek munkájában.

● A bírák felelőssége miért nagyobb a mi társadalmunkban?

— A kérdésre a válasz az előbb mondottakból következik. A kapitalista társadalmi rend bírájának, bíróságának csak az feladata, hogy a bűncselekményt megtorolja, a megsértett jogrendet helyreállítsa. A jognak, mint felépítménynek itt az a célja, hogy a kizsákmányolást örök időkre konzerválja, tehát a jogalkalmazónak is ezt a célt kell szem előtt tartania.

A szocializmust építő társadalom bírájának sokkal nehezebb, de sokkal lelkesítőbb is a feladata. A szocialista társadalom építése során nem évszázadokon át kitaposott úton járunk, hanem mi törjük az utat. A politikai, gazdasági, társadalmi viszonyok gyors fejlődése sok új jogszabály alkotását és a meglevők gyakori módosítását teszi szükségessé. Ezeket az ítélkező bírónak nemcsak gyorsan el kell sajátítani, hanem úgy kell alkalmaznia, hogy döntései a maguk sajátos módján az össztársadalmi cél megvalósítása irányába hassanak. A ma ítélkező bíró tehát folytonos önképzés közben tevékenyen részt vesz a társadalmi tudat formálásában. Nem „független" szemlélője az eseményeknek, hanem az eredményekben is érdekelt aktív közreműködő. Az MSZMP X. kongresszusa és a bíróságokról szóló törvény egyaránt megállapítja, hogy bíróságaink jól látják el felelősségteljes munkájukat.

● A bírói függetlenség elve és a szocialista törvényesség hogyan függnek össze a gyakorlatban?

— A szocialista törvényesség betartása a bíróságok számára Alkotmányunkban megállapított kötelesség. Alkotmányunk rögzíti azt is, hogy a bírák függetlenek és csak a törvénynek vannak alárendelve. A bírói függetlenség tehát nem foglalja magába a hatályos törvények félretételének a jogát is, de azt igen, hogy a döntésekért egyedül az ítélkező tanács tagjai a felelősek, a döntések meghozatalánál egyedül a törvények kötik. Eljárásjogunk is rögzíti, hogy a döntést hozó tanácskozáson a bíróság tagjain kívül senki nem lehet jelen.

Felületesen szemlélve úgy tűnik, hogy minden világos és problémamentes, a valóságban azonban a szocialista törvényesség betartása nem mindig egyszerű feladat. Már említettem, hogy a törvény tipikus eseteket szabályoz, viszont gyorsan fejlődő gazdasági viszonyaink számtalan olyan feladat megoldását követelik bíróságainktól, amelyekre egyértelmű jogszabályi állásfoglalás nincs. Ezekben az esetekben van a hangsúly a „szocialista" törvényesség betartásán. Úgy kell alkalmazni a jogszabályt, hogy annak szelleme, mégpedig a szocialista építés irányába ható szelleme ne szenvedjen csorbát. Ehhez kell a jó szakmai felkészültség és a politikai éleslátás.

● A bírák a Népköztársaság nevében szólnak a bírói emelvényről. Elég-e csak törvényeink alkalmazása, vagy közrejátszik az ember humánuma is a bíró szerepében?

— Az emberiesség, a humánum egyik legtipikusabb sajátja a szocialista igazságszolgáltatásnak. A „Népköztársaság nevében" kihirdetett ítéletnek a szocialista humánum jegyeit mindenkor magán kell viselnie ott, ahol erre lehetőség van. Természetesen vannak esetek, főleg a büntető jogalkalmazásban, amikor a bűncselekményt elkövetők a maguk elvetemültségével teszik lehetetlenné a humánus elbírálást. A visszaeső bűnözők bizony a törvény szigorával találják magukat szemben, ezek nem nagyon számíthatnak megértő elbánásra. Viszont mindazok, akik meggondolatlanul, fiatalon, vagy egyébként becsületes életvitel mellett követnek el kisebb jelentőségű bűncselekményt, azok az ítélethirdetéskor mindig érzik, hogy az alkalmazott büntetés célja jó útra térítésük.

● Hogyan bontakoztatják ki tehetségüket, rátermettségüket a fiatalok és a nők a bírói pályán?

— Azt hiszem, hogy az eddig elmondottakból megállapítható a bírói munka szépsége és nehézsége egyaránt. Az egyetemet végzett jogászok kétévi gyakorlat után bírói és ügyészi szakvizsgát kötelesek tenni, csak így tölthetnek be bírói vagy ügyészi állást. Talán ez a szigorú követelmény és a szerényebb jövedelem az oka, hogy kevesebb fiatal választja hivatásul a bírói vagy ügyészi munkát, mint ahányra mindkét apparátusnak szüksége lenne. Megyénkben még nincs káderhiány, de az egyetemi székhelytől távolabb eső helyeken igen. A bírói pályára készülő fiatal fogalmazóink többsége szorgalmasan tanul, gyűjti a tapasztalatokat. Többségük nő, akik férjnél vannak, gyermekük is van és ez bizony rendkívül nehézzé teszi szakmai fejlődésüket. Akik megfelelő felkészültségről és rátermettségről tettek és tesznek tanúságot, azok számára nyitva áll az előrehaladás útja, akár nők, akár férfiak. Ma már a megyében mindenütt, de főleg Szegeden, szép számmal ülnek nők bírói székben és elégedettek vagyunk munkájukkal. S ami nem lényegtelen: a férfiakkal azonos fizetést is élveznek.

L. F.

A városi gyereknek újdonság a ló, az autó viszont természetes

Utak és gépjárművek — Csongrád megyei helyzet

A közlekedés 1971-es statisztikai évkönyve, amely a napokban került kiadásra — sok érdekes adatot közöl az ágazat fejlődéséről. Megtudhatjuk például, hogy 1950-ben még az országos közutak 81,3 százaléka volt makadám, most már csak 32,5 százalék. A bitumen burkolatú utak aránya ezalatt 14-ről 58,4 százalékra növekedett.

●

Az országos közutak 3,9 százaléka még mindig kiépítetlen (föld) út. Bács-Kiskun megyében a legtöbb a makadám (éppen 1000 kilométer), és a kiépítetlen út (183 kilométer), valószínűleg a nagy tanyavilág miatt. A kiépítetlen (föld) utakat tekintve, a rangsorban Pest megye következik (156 kilométer), makadámban pedig Borsod, Somogy, Baranya a sorrend.

A 100 négyzetkilométerre jutó aszfalt- és bitumenutak hosszában Vas megye áll az élen (30,9 kilométer), majd Veszprém, Fejér, Heves következik, a sereghajtó Békés (12,8 kilométer), Hajdú-Bihar (12,2 kilométer) és végül ismét Bács-Kiskun (9,5 kilométer).

●

Persze, nemcsak a közutak burkolata változott meg, s növekedtek az építési-fejlesztési kiadások, hanem a forgalom követelményei is megsokszorozódtak. A szekérfuvarozás szinte teljesen elsorvadt: járműállománya 5 ezer darabról 515-re, tehát egy tizedére csökkent, 1960 és 1971 között. Ugyanezen időszakban az 1366 kordélyból csupán egy maradt meg, talán éppen múzeumi darabnak. A lófogatos magánfuvarosok száma viszont gyarapodott. Míg 1960-ban összesen 2700 iparengedélyt tartottak nyilván, most 6059-et. Miközben a falusi építkezési és áruszállítási igények rohamosan növekedtek, a személyszállító magánfuvarosok (fiákeresek) száma éppen a felére, 51-re csökkent.

Az 1972. évi mezőgazdasági összeírásból megtudhatjuk, hogy jelenleg 203 550 ló van az országban, s közülük 81 ezer a lakosság kisegítő gazdaságaiban és a kisüzemekben.

A városi gyerekek a lovakat megcsodálják, a gépkocsik közül viszont ma már csak a ritka márkákra figyelnek fel. Hazánk is az automobilizmus korszakába lépett. A gépjárművek száma 1954-hez képest megtízszereződött, évzáráskor az ország leltárában 1 139 572 darab volt. Ebből a legtöbb a motorkerékpár, csaknem 670 ezer. A teherszállító gépjárművek száma 157 410-et tett ki, a pótkocsiké több mint 100 ezret. Összesen 192 tehergépkocsi, az országos állomány 0,2 százaléka volt tavaly magántulajdonban.

●

Tízezer lakosra tavaly 738 közúti gépjármű jutott, 1955-ben 62 darab. E járműszámot tekintve, az első helyen Baranya, a másodikon Bács-Kiskun, a harmadikon Tolna megye áll. A rangsorban negyedik Budapest, ötödik Csongrád megye. A sereghajtó Szabolcs-Szatmár. Az utolsó előttiek Borsod, illetve Hajdú-Bihar, egyaránt 580—580 közúti gépjárművel, tízezer lakosra. (Ne feledjük, hogy a motorkerékpár is gépjármű.) Az ország összes tehergépkocsijának egyharmad része van Budapesten, és kétharmada vidéken. Budapesten 10 ezer lakosra 496 személygépkocsi jutott, vidéken még a fele sem: 233.

A személy- és a tehergépkocsik, az autóbuszok 40—42 százaléka három évnél nem öregebb, 15—20 százaléka már túl van az első X-en, s 1,5—2 százaléka a második X-en is.

A taxik száma (túrataxikkal együtt) az év végén 2355-re rúgott, 1937-ben 870-nel több volt ennél. A vidéki taxik száma az 1937. évinek csupán a fele, a fővárosban szerényebb (217) az elmaradás.

K. J.

Nyelvében él a nemzet

Bánffy György előadóestje

Kosztolányi Dezső igazsága mellett érvel meggyőzően és hatásosan *Bánffy* György érdemes művész irodalmi összeállítása, amelyet a Szegedi Orvostudományi Egyetem Apáthy Kollégiumában megtartott előadóestjén hallhattunk szerdán este. Meggyőző volt az érvelés, mert *szinte tudományos igényességgel* tekintette át a magyar nyelv történetének szakaszait, hatásos, mert a legmegfelelőbb, megtámadhatatlan „érveket" választotta ki.

A Halotti Beszédtől *Illyés* Gyula gyönyörű verséig, kétszer ötven percig tartott ez a különös „bizonyítási eljárás". Bánffy György *lenyűgözően érdekes füzért szőtt anyanyelvünk virágaiból és vadhajtásaiból.* Koronként híven követett gazdagodást és elszegényedést, hallatta nyelvünk erdőzúgását is, csenevész zörgését is. Fájdalmas aggodalom és diadalmas öröm csendült fel újra és újra, mindig másképpen, de mindig ugyanazért.

Az összeállítás komoly és könnyed hangvételű szemelvényeinek állandó váltogatása is szerepet játszott abban, hogy pillanatra sem lankadhatott a figyelem és az érdeklődés, de ez elsősorban a művész sokszínű, szuggesztív, értelmet mozgósító és erős érzelmeket is kiváltó előadásmódjának köszönhető. Bánffy György azért is egyik legilletékesebb arra, hogy anyanyelv dolgában szóljon, mert hallatni tudja a szavak zenéjét, éreztetni ritmusukat, ízlelteti zamatukat, láttatni erejüket. Kétszer ötven perc után úgy érzi az ember, vég nélkül hallgatná a „nyelvében él a nemzet" bizonyságait.

Új forgalmi rend a Nagykörúton

Ma, csütörtökön délután 3 órától Szegeden, a Tolbuhin sugárút és a Nagykörút kereszteződésében megváltozott forgalmi rend szerint kell a járműveknek közlekedni. A változás: nem lehet nagy ívben balra kanyarodni, a kötelező haladási irány szerint csak egyenesen lehet a csomóponton áthaladni, illetve kis ívben jobbra fordulni.